

PĚT NEJISTÝCH SITUACÍ

Představení nových hudebních kompozic inspirovaných díly ze sbírek Galerie hlavního města Prahy

9. 12. 2022 Koncert a debata s autory

9. 12. 2022 – 1. 1. 2023 Výstava

Galerie hlavního města Prahy

Dům U Kamenného zvonu

Staroměstské náměstí 13, Praha 1

út–ne 10–20 h

Kurátoři výstavy: Jitka Hlaváčková, Ian Mikyska

Autoři skladeb: Michaela Antalová, Jordan Dykstra, Sylvia Lim, Ian Mikyska, Michal Wróblewski

Autoři děl ze sbírek GHMP: Aleksandra Vajd, Stanislav Kolíbal, Pavla Sceranková, Radoslav Kratina, Marie Kratochvílová

Interpretace skladeb: Prague Quiet Music Collective

Pět nejistých situací je první spolupráce ansámblu Prague Quiet Music Collective s Galerií hlavního města Prahy. PQMC oslovil pět současných skladatelů, kteří se nechali inspirovat pěti výtvarnými díly ze sbírek GHMP, v reakci, na něž zkomponovali nové skladby. Na výstavě v kapli Domu U Kamenného zvonu budete mít možnost tuto interakci sledovat přímo, a to v několika rovinách: přítomna budou původní díla, nově vzniklé partitury i nahrávky skladeb.

Se skladatelem, hudebníkem a dramaturgem Ianem Mikyskou jsme se seznámili v kavárně Colloredo-Mansfeldského paláce přibližně před rokem, kdy přišel se svojí ideou zhudebnění části sbírek Galerie hlavního města Prahy. Tím začala mimořádně zajímavá spolupráce nejen s Ianem a jeho souborem Prague Quiet Music Collective, ale i s dalšími mladými profesionálními skladateli, jejichž počet bude, jak doufáme, pravidelně narůstat. Součástí autorského týmu pilotního ročníku 2022 se stala slovenská skladatelka žijící v Norsku Michaela Antalová, Američan Jordan Dykstra, britská autorka Sylvia Lim a čeští skladatelé Michal Wróblewski a Ian Mikyska. Cílem započaté spolupráce je postupné rozvíjení mezioborového dialogu mezi autory/autorkami a díly vizuálního a akustického umění 20. a 21. století a vytvoření otevřené kolekce autorských hudebních skladeb na motivy uměleckých děl ze sbírek GHMP. Zamýšleným výstupem této spolupráce je víceletý

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

cyklus koncertů a výstav, z nichž projekt Pět nejistých situací je zatím první. Vedle úvodního živého koncertu jsou jeho součástí i prezentace partitur a nahrávek vzniklých hudebních skladeb současně s výstavou vybraných sbírkových uměleckých děl.

Proces výběru děl, která jsme s Ianem Mikyskou předložili osloveným skladatelkám a skladatelům jako inspirační zdroje pro letošní ročník, byl pozoruhodný sám o sobě. Intuitivně jsme sahalí po dokumentacích děl nejen abstraktních a strukturálních, která se něčím blíží již existujícím typům grafických partitur, ale především po dílech procesuálních nebo těch, která se ve svém konceptu zabývají časovostí a pomíjivostí. Ve vzniklém souboru tak bylo možno nalézt kinetické sochy, fotografie i videa, často záznamy performancí, nebo procesuální i gestické malby či kresby. Z výběru si skladatelé a skladatelky nakonec, po debatách s kurátory i po setkáních se samotnými díly, zvolili za své inspirační zdroje práce pěti českých umělkyň a umělců velmi různých generací a východisek: původem slovinské fotografky Aleksandry Vajd, českých sochařů druhé poloviny 20. století Stanislava Kolíbala a Radoslava Kratiny, sochařky Pavly Scerankové a do nedávna téměř neznámé brněnské fotografky činné v sedmdesátých až osmdesátých letech, Marie Kratochvílové. A jako se v původním výběru potkaly kombinace různých typů vizuálních médií, tak na jejich základě vznikly i velmi různé druhy notací: typ, délka a instrumentace výsledných skladeb jsou zcela rozdílné.

Máme radost, že díky spolupráci s hudebníky a hudebnicemi získávají nový život díla dlouho uložená v depozitářích, že jednotlivé smysly zde mezi sebou vedou dialog a že se daří alespoň na chvíli překlenout normativně oddělené oblasti, které však mají svůj základ v jednom psychofyzickém systému, naší smyslové soustavě. Otázky, které situace paralelní (zraková, sluchová, resp. hmatová) percepce vyvolává, se týkají například i aktuálně řešených otázek z oboru neurofilozofie nebo psychologie umění.

Jitka Hlaváčková

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

Za projektem Pět nejistých situací stojí z mého hlediska dvě základní myšlenky: první se týká časovosti výtvarného umění vystaveného v galeriích v kontrastu s časovostí poslechu hudby. Druhá pak možnost zkoumání uměleckých sbírek prostřednictvím zvukových kompozic, které jsou autonomní a zároveň existují ve vztahu s těmito svými, řekněme, vizuálními předlohami.

1.

Většina umění, se kterým se setkáváme v galeriích, nemá v pravém slova smyslu vlastní časovost. Ta se formuje až naší zkušeností v galerii: čtením a interpretací obrazu; zkoumáním detailů, od kterých se úkrokem do-staneme k perspektivě celku; revizí předchozích zkušeností podle dalších děl, která vidíme; zastavením či naopak zrychlením; přehlédnutím; návraty.

Oproti tomu zvuk (hudba, poslouchání) vždy probíhá v čase, a zdánlivě máme v této časovosti menší svobodu výběru – pokud chceme skladbu slyšet celou, musíme setrvat do konce koncertu, kdežto od obrazu v galerii můžeme odejít po pár sekundách. Hudba plyne vlastním tempem a jediný rozdíl v nás je ten, jakým způsobem ji posloucháme a jak tento proces ovlivňuje naše vnímání plynutí času. Tvorba, na kterou se zaměřuje ansámbl Prague Quiet Music Collective, vede posluchače k prožitku, se kterým se u hudby nesetkáváme často — prožitku, kde skrze soustředění se na zdánlivou pomalost dojdeme k překvapivé expanzivnosti času, rozplývajícího se do dálek, které jako bychom cítili poprvé. V tomto čase je náhle každý (třeba i bezděčný) zvuk významný a správný. Právě toto rozšíření času jsme si přáli přinést do Galerie hlavního města Prahy a umístit do něj vybraná výtvarná díla.

Zhruba od poloviny 20. století se v hudbě rozšířil jev známý jako grafické partitury, kdy instrukce (tra-dičně od skladatele k hudebníkům) již nepodléhají utilitárnímu notačnímu paradigmatu. Jejich cílem už není co nejpřesněji předat informace o délkách, rytmech a výškách tónů (sekundárně pak o hlasitosti a charakteru zvu-ku), jsou abstraktnější, intuitivnější, estetičtější a výtvarnější. Vzniká tak nový vztah mezi partiturou a provedením. Vztah, ve kterém je zvýrazněn zejména vizuální aspekt partitury (a tím i její význam jako estetický objekt), ale zároveň se snižuje její význam v návaznosti na přesnost provedení. Po zbytek století se pak mnoho hudebníků i skladatelů zabývalo použitím výtvarných děl jako partitur, a naopak mnoho výtvarníků tvořilo partitury.

V tomto projektu ale není stěžejní ona častá úvaha o malbách či grafikách jako o partiturách, jež mohou posloužit jako základ pro více či méně připravenou hudební produkci. Spíše bychom mohli uvažovat o pěti nově vzniklých skladbách jako o partiturách

k novému prožitku výtvarných děl, ke kterým se vztahují, i k prostoru, ve kterém se výstava odehrává. Nové návody k vnímání temporality těchto prožitků. Hudba jako návod k prostoru a k objektům v něm. Návody k návodům.

2.

Cílem sbírkotvorných institucí je shromažďovat a uchovávat kulturní dědictví pro budoucí generace, ale také toto dědictví uvádět do nových kontextů a diskuzí, pokládat mu nové otázky, umožnit mu odrážet změny, které se ve světě udály. Nejstarší dílo v našem výběru je z roku 1968, nejmladší jen pár let staré, ale můžeme s jistotou říci, že všechny inspirují současné skladatele k tvorbě v rámci průzkumnických cest, které podnikají ve vlastní „volné tvorbě“. Snad lze také předpokládat, že tento náhled na historii i současnost sbírek Galerie hlavního města Prahy prismatem uvažování autorů soudobé hudby je zajímavý i pro samotný život sbírky. Východiskem všech kompozic, které napsala pětice mladých komponistů z Evropy a Spojených států, jsou konkrétní výtvarná díla, představená na výstavě. Přesto se ale jedná o autonomní skladby. Jedno není doplňkem druhého a obojí může existovat i samo-statně. Vzájemné vlivy a průniky jsou tak spíše v tradici Johna Cage a jeho konceptu „interpenetration“, který vedl také k prvním happeningům či zvyku provádět simultánně několik nezávislých skladeb.

Činnost ansámblu Prague Quiet Music Collective je zaměřena na hudbu, kterou bychom mohli nazvat redukcionistickou, ale také kontemplativní. První slovo popisuje technické parametry této hudby — obvykle využívá minimum prostředků; zkoumá ticho, pomalost, délku —, druhé ale míří k percepční rovině. Ta si zde žádá (často na delší časové ploše) kontinuální, ideálně nehierarchizující soustředěnost a pozornost, s jakou má většina lidí zkušenost spíše z workshopů meditace či mindfulness, než ze světa umění.

Současné galerijní prostředí je často pojímáno spíše konceptuálně, intelektuálně, interpretačně, pole-micky či sociálně kriticky, i když i zde se mluví např. o zkušenostním obratu. Je ale důležité říci, že kontemplace ne-znamená absenci myšlení, ale spíše ustálenější a pevnější bod, ze kterého se může myšlení odrážet, a menší míru pohlcení vlastními myšlenkami. A právě takové prostředí, vhodné pro kontemplativní recepci ale i interpretaci, jsme se pokusili vytvořit v kapli Domu U Kamenného zvonu — čas si sednout se zvuky, která mohou vystavená výtvarná díla (i naše myšlení) osvětlit z jiného úhlu. Čas, který nám umožní se zvukům i zrakovým vjemům věnovat jinak, než obvykle — a tím se věnovat jinak i sami sobě a svému vlastnímu vědomí.

Jako spojnice mezi novými skladbami a pracemi ze sbírek GHMP se vyjevují často elementární vlastnosti, jako jsou stáže vs. Změna, dynamika pohybu v čase, napětí či

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

komplementárnost částí v rámci celku, kombinatorika či vrstvení. Často se vracíme k tématu nestability a nejistoty. Všechny skladby používají množství metaforických převodů, aby procesy přítomné v těchto fotografiích a objektech převedly do časem vtěleného proudu zvuku. Doufáme, že vám Pět nejistých situací poskytne čas a prostor pro ustálené, kontemplativní znejistění vlastního vnímání, dívání, poslouchání, sezení, stání, chození a odcházení.

Ian Mikyska

Kurátoři výstavy: Jitka Hlaváčková, Ian Mikyska

Autoři skladeb: Michaela Antalová, Jordan Dykstra, Sylvia Lim, Ian Mikyska, Michal Wróblewski

Autoři děl ze sbírek GHMP: Aleksandra Vajd, Stanislav Kolíbal, Pavla Sceranková, Radoslav Kratina, Marie Kratochvílová

Interpretace skladeb: Prague Quiet Music Collective (Anna Paulová, Milan Jakeš, Luan Gonçalves, Ian Mikyska)

Architekt výstavy: Zbyněk Baladrán

Grafický design: Miloš Homola

Projekt je součástí programu Prague Quiet Music Collective s podporou Ministerstva kultury České republiky, Státního fondu kultury České republiky, Hlavního města Prahy a OSA – Ochranného svazu autorského.

Mediální partneři: Art&Antiques, ArtMap, Artalk, Flash Art, A2, Artikl, Revolver Revue, Artyčok.tv, protisedi.cz, Radio 1, Český rozhlas Radio Wave

Vstupné na koncert: 100 Kč plné / 50 Kč snížené

Kontakt pro novináře:

Michaela Vrchatová

+420 725 818 721

vrchatova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz

www.facebook.com/ghmp.cz

www.instagram.com/ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.